

Asia: VN/10855/2024

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:

Rahoitusvakausvirasto vastaa pankkien kriisinratkaisusta, talletussuojasta ja huoltovarmuusjärjestelmästä Suomessa. eIDAS-muutosasetuksella on vaikutusta Rahoitusvakausvirastossa ennen kaikkea talletussuojaan liittyvään asiointiin.

Esitysluonnoksen kohdassa 4.2.2.5 Rajat ylittävät vaikutukset ei ole vielä arviointia. Arvioinnissa tulisi huomioida, että rajat ylittävien viranomaispalvelujen merkitys kasvaa jatkuvasti ja viranomaisissa asioi yhä enemmän ulkomaisia asiakkaita. Rahoitusvakausvirastossa rajat ylittäviä viranomaispalveluita tarvitaan yhä enemmän, sillä suomalaisilla pankeilla on yhä enemmän ulkomaisia asiakkaita. Taustalla vaikuttaa pankkisektorin markkinamuutos, jossa uudet palveluntarjoajat välittävät tallettaja-asiakkaita pankeille kansainvälisesti. Tilanteissa, joissa pankilla on sivuliike, sivuliikkeen sijaintimaan talletussuojajärjestelmä maksaisi mahdolliset talletussuojakorvaukset Rahoitusvakausviraston puolesta. Suomalaisilla pankeilla on kuitenkin kymmeniä tuhansia ulkomaisia asiakkaita, joille tarjotaan palveluita ilman sivuliikettä. Markkinoiden muutoksen vuoksi on mahdollista, että palveluntarjonta rajan yli tulee vielä kasvamaan.

Jatkossa rajat ylittävä sähköinen tunnistaminen voidaan tehdä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon avulla. Esimerkiksi rajat ylittävässä Suomi.fi-tunnistautumisessa Digi- ja väestötietovirasto palauttaa tunnistustapahtuman yhteydessä asiointipalvelulle tällä hetkellä vain nimen, syntymäajan ja yksilöivän tunniste (esim. passin numero). Nämä tiedot eivät riitä siihen, että Rahoitusvakausvirasto voisi luotettavasti yhdistää henkilön, joka tunnistautuu palveluun, ja pankin tallettajan. Talletussuojakorvausten maksaminen perustuu pankin virastolle välittämiin asiakastietoihin. Pankin asiakastiedoissa oleva yksilöivä tunniste voi erota tunnistustapahtuman yhteydessä palautettavasta yksilöivästä tunnisteesta, jos tunniste on esimerkiksi passin vaihtuessa

vaihtuva passin numero. Nykyistä laajemman tietosisällön palauttaminen asiointipalvelulle mahdollistaisi tunnistautumisen yhdistämisen pankin raportoimiin tietoihin. Niissä maissa, joissa yleisesti käytetään sosiaaliturvatunnusta yksilöivänä tunnisteena, tulisi tämä tieto palauttaa asiointipalvelulle tunnistustapahtuman yhteydessä.

Tunnistaminen on ensisijaisesti asioinnin mahdollistava väline. eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarjottava vähintään yksi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko, jotta kaikilla luonnollisilla ja oikeushenkilöillä unionissa on turvallinen, luotettava ja saumaton rajat ylittävä pääsy julkisiin ja yksityisiin palveluihin ja täysi määräysvalta tietoihinsa. Jotta asetuksen tarkoitus toteutuisi, pelkkä tunnistaminen ja digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen ei riitä. Tarvitaan myös valtionhallinnon yhteisiä asiointiratkaisuja, jotka ovat käytössä myös ulkomaisille asiakkaille. Valtionhallinnon yhteisten, ulkomaalaisten asiakkaiden käytössä olevien asiointiratkaisujen kehittäminen on kokonaistaloudellisesti järkevämpää kuin erillisten ratkaisujen rakentaminen. Erityisesti niiden palveluiden osalta, joihin jo kansallisesti käytetään yhteisiä ratkaisuja, yhteisten asiointiratkaisujen kehittäminen vähentää päällekkäisiä kustannuksia ja parantaa palveluiden saatavuutta. Esimerkiksi suomi.fi -viestit palvelu ei ole tällä hetkellä ulkomaisten asiakkaiden käytettävissä. Jotta Suomessa olisi rajat ylittävä pääsy julkisiin palveluihin, on palveluiden kehittämisessä huomioitava myös ulkomaiset käyttäjät.

Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:

Esitysluonnoksen mukaan digitaalinen henkilöllisyystodistus sisältäisi muun muassa nimen, syntymäajan, henkilötunnuksen, kansalaisuuden, asiakirjan myöntämispäivän ja -viranomaisen, kasvokuvan sekä ikätodisteen. Ehdotuksessa ei ole kuvattu sitä, mitä näistä tiedoista palautetaan asiointipalvelulle tunnistustapahtuman yhteydessä. Edellä Rahoitusvakausviraston lausunnossa kuvattujen perusteiden mukaisesti tunnistustapahtuman yhteydessä asiointipalvelulle tulisi palauttaa riittävän kattava joukko tietoja.

Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:

Digitaalisen identiteetin lompakon tarjoama vahva ja standardoitu tunnistautuminen sekä varmennetut sähköiset todistukset vaikeuttavat identiteettivarkauksia ja estävät huijauksia, jotka perustuvat tietojen kalasteluun. Rahoitusvakausvirasto kannattaa esityksessä esitettyjä tavoitteita petosten ja huijausten torjumiseksi. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää lainsäädännön lisäksi viranomaisten ja pankkien välistä yhteistyötä.

Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:

Ekosysteemikuvauksen mukaan julkishallinnon asiointipalvelut voivat halutessaan integroida lompakolla tapahtuvan tunnistamisen tai todistusten jakamisen suoraan asiointipalveluihinsa, ilman että ne nojautuvat yksinomaan Suomi.fi -tunnistukseen. Rahoitusvakausvirasto kannattaa sitä, että suora integrointimahdollisuus on olemassa, mutta korostaa kokonaistaloudellisesti järkevien, valtionhallinnon yhteisten palveluiden merkitystä.

Tunnistamistapahtumassa asiointipalvelulle palautettavien tietojen laajuus vaikuttaa siihen, voivatko julkishallinnon asiointipalvelut nojautua pelkästään Suomi.fi -tunnistukseen. Tietosisällön määrittelyllä on siten keskeinen rooli ulkomaisten asiakkaiden käytössä oleviin asiointipalveluihin.

Sarro Elina
Rahoitusvakausvirasto